

Priority: 3 Справедлив преход

2.1.3.1. Specific objective: Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение

2.1.3.1.1. Interventions of the Funds

Reference: points (d)(i), (iii), (iv), (v), (vi) and (vii) of Article 22(3) CPR

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Приоритет 3 се изпълнява по линия на Фонда за справедлив преход (ФСП) на основание чл. 22, параграф 2 от РОР и в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета (наричан по-нататък „Регламентът за ФСП“). Основа за изпълнението на приоритета са разработените Териториални планове за справедлив преход на области Перник, Кюстендил и Стара Загора, където в най-голяма степен е концентрирано производството на първична енергия от въглища и твърди горива от тях и следователно тези територии ще бъдат най-силно засегнати от климатичния преход. По последни данни на НСИ за 2020 г., за първи път в производството на първична енергия в страната делът на енергията от въглища и твърди горива от тях (34%) е по-малък от този на ядрената енергия (40%), като делът на енергията от ВИ и биогорива е само с 10% по-малък (24%). За сравнение, делът на въглищата и твърдите горива от тях през 2019 г. е 40%, а този на ВИ и биогорива – 22%.

Основният стратегически документ за определяне на националните енергийни и климатични цели и задачи в контекста на правото на ЕС е Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България (ИНПЕК). През 2023 г. документът ще бъде ревизиран с оглед ангажиментите на страната за отразяване на „равна или повишена амбиция“ по отношение на целите и приноса на ВИ и енергийна ефективност.

За изпълнение на заложените цели и ефективно преодоляване на негативните последици от прехода към климатична неутралност и преустановяване на въгледобива в най-засегнатите региони на страната ще допринесе подкрепата по приоритет 3 на ПРР 2021-2027 г. Ще се осигурят целенасочени инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове чрез стимули за инвестиции в чисти технологии. Инвестициите по приоритета са пряко обвързани с постигането на целите за 2030 г. с оглед на постигането на неутралност по отношение на климата през 2050 г.

Кумулативните ефекти от реализацията на мащабни инвестиции и реформи в енергийния сектор по линия на ФСП и Механизма „Следващо поколение ЕС“ (ПВУ), ще бъдат постигнати чрез изграждане на нови системи за съхранение на енергия, подкрепа за пилотни проекти за зелен водород и биогаз, дигитализация и развитие на електропреносната мрежа в подкрепа на интегрирането на новите възобновяеми източници и системи за съхранение (RESTORE), ще благоприятстват по-бързото достигане до климатично неутрално производство. Такова намаляване на емисиите, обаче, налага безпрецедентни мерки за диверсификация на екосистемата на заетостта в минните дейности, производството на енергия от въглища и различните съпътстващи

дейности, както и изисква цялостна икономическа трансформация на засегнатите и съседни на тях области.

Потенциално директните засегнати работници в трите региона са близо 13 000 – за област Кюстендил най-висока е концентрацията на засегнатите работни места в общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил, за област Перник – Перник и Радомир, а за област Стара Загора - Раднево и Гълъбово, наред с главния градски и икономически център Стара Загора. Макар че трите целеви района притежават различна степен на уязвимост към прехода, те са изправени и пред общи тенденции и предизвикателства (напр. обезлюдяване, застаряващо население, доминиране на МСП). С най-висок потенциал за преход е област Стара Загора поради възможност за запазване на енергийния профил на региона чрез нови индустриални производства с висока добавена стойност в областта на чистите технологии, оползотворяващи възможностите на наличната инфраструктура, човешки капитал и терени. Диаметрално противоположна е уязвимостта на област Перник, тъй като алтернативните икономически дейности, които биха заменили добива на въглища и производството на енергия от въглища, не могат да компенсират БДС, генерирана понастоящем от минния и енергийния сектор. Близостта на области Перник и Кюстендил до София не е фактор за растеж, а по-скоро причина за негативни тенденции като "изтичане на мозъци", оттегляне на работна ръка и инвестиции и други регионални предизвикателства. Това отключва и паралелна потребност от целенасочени мерки в посока преодоляване не само на отрицателното въздействие на прехода към климатично неутрална икономика, но преодоляване на агломерационната "сянка" на столицата София. Въпреки някои териториални различия, общата потребност от намаляване на парниковите емисии и наличието на сходни ресурси обосновават три основни групи от действия, които да подкрепят прехода и в трите целеви области:

- Рекултивация на мините и адаптация на рекултивирани терени за производство на чиста енергия (фотоволтаици, зелен водород, геотермални, вятърни турбини или биометан) или за индустриални нужди;

- Промислена реконструкция и технологично преминаване към други енергийни източници, както и технологии за намаляване на въглеродните емисии;

- Настоящата структура на работната сила, наета в секторите добивна промишленост и производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни вещества (В и Д на NACE), дава възможност за евентуално пренасочване към нови промишлени дейности (изискващи предимно средноквалифицирана работна сила).

Фондът за справедлив преход (ФСП) цели да допринесе за смекчаване на социално-икономическите въздействия в засегнатите региони и сектори. ФСП се изпълнява при споделено управление в тясно сътрудничество с националните, регионалните и местните органи и заинтересованите страни.

Подкрепата по линия на ФСП е структурирана в три направления:

- **Направление на политиката за справедлив преход 1:** Икономически преход, базиран на устойчиви енергийни решения чрез диверсификация и нови възможности за развитие – обхваща мерки за рекултивация, производство на батерии, зелен водород, био-газ, развитието на нови икономически сектори, създаването на нови работни места, стартирането и развитието на предприятия, включително научноизследователска и развойна дейност; (принос към изпълнението на мерките от Стълб 1 „Индустрия за устойчиви енергийни решения“ и Стълб 3 „Разнообразяване на местната икономика“ на ТПСР)

- **Направление на политиката за справедлив преход 2:** Социален преход, базиран на квалифицирана заетост, предприемачество, социални услуги и защита – обхваща мерки за образование, наука, социална подкрепа; (принос към изпълнението на мерките от Стълб 2 „Социална подкрепа и подкрепа за заетостта“ на ТПСР)
- **Направление на политиката за справедлив преход 3:** Климатичен преход, базиран на енергийна ефективност и климатично-устойчива инфраструктура – обхваща мерки, насочени към спестяване на енергия, ВЕИ. (принос към изпълнението на мерките от Стълб 1 „Индустрия за устойчиви енергийни решения“ на ТПСР)

ПРР ще подкрепи изпълнението на мерки по трите направления, идентифицирани в Териториалните планове за справедлив преход, чрез които се насърчава разработването и прилагането на нови устойчиви енергийни решения в съответствие с целите на прехода към климатична неутралност, подкрепя се икономическата диверсификация и създаването на работни места. Основен фокус на инвестициите по приоритета ще бъдат дейностите за социален преход и инвестиции в образование, преквалификация, обучения, предприемачество на хората от въглищните региони. Неразделна част от мерките за постигане на климатичен преход ще бъдат и интервенциите в климатично-устойчива инфраструктура и целенасочени дейности за енергийна ефективност за постигане на спестявания, включително за целите на намаляване на енергийната бедност. Интервенциите по трите направления ще могат да се допълват от други фондове, основно с Механизма „Следващо поколение ЕС“, ЕСФ+, ЕФРР и Кохезионния фонд.

По-конкретно, Приоритет 3 на ПРР ще подкрепя следните мерки/дейности в съответствие с Териториалните планове за справедлив преход на трите области Стара Загора, Кюстендил и Перник:

1. Мерки, свързани с икономическия преход, базиран на устойчиви енергийни решения:

- Рекултивация на минните терени в трите области

Рекултивация на кариерите за въглища изисква умения, сходни с уменията на най-пряко засегнатите от прехода работници. Ограничаването на минната дейност, както и по-ранното от планираното затваряне на мините се отразява на по-ниско от планираното натрупване на финансиране за рекултивация на въглищни мини. Освен това съществуващите планове за рекултивация на въглищни мини не отразяват нито по-ранното от планираното затваряне на въглищните мини, нито нуждите от новопланирани индустриални приложения на територията на кариерите. Следователно настоящите минни компании не са подходящи за управление на процеса на индустриален преход. За справяне с това се предвижда специално създадено държавно дружество „Конверсия на въглищни райони“. То е планирано да поеме рекултивацията на въглищни мини и да подготви инфраструктура за нови промишлени дейности. Ще използва натрупаните досега средства за рекултивация на земя. Дружеството ще бъде бенефициент за подпомагащо финансиране, което ще обхваща пропуските при обичаен сценарий и при ускорения сценарий. Планира се предприятието да бъде създадено през 2023 г., за да може да започне процесът на планиране. То ще изготви общ генерален план за рекултивация на целия минен терен, включително на вече изчерпаните и частично рекултивирани територии. Фазата на планиране и подготовка, която включва планове за възстановяване на заетостта и за рекултивация, е предвидена за 2024-2025 г. Планът за повторна заетост ще бъде изпълнен след 2026

г. Този подход ще осигури настоящите работници да бъдат наети в процеса на рекултивация, за да се осигури стабилна заетост, като същевременно получат допълнително обучение.

Подкрепата обхваща разработването на концепция и цялостен план за рекултивация, както и изготвянето на необходимите проучвания, определянето на най-подходящите методи, в допълнение към действителната рекултивация и възстановяване/ремедиация/деконтаминация на терените. Подобряване на рекултивирани земи за специфични икономически дейности, като например развитие на индустриални зони, изграждане на мощности за ВЕИ или устойчиво използване на земеделските земи.

- Създаване на мощности за производство и/или рециклиране на батерии в област Стара Загора

В рамките на схемата е предвидено създаване на капацитет за производство и/или рециклиране на батерии в рамките на област Стара Загора. Целта е да се привлекат един или повече големи инвеститори в областта на производството, както и да се осигури алтернативна заетост и да се гарантира енергийният преход на България.

По този начин се предоставят значителни стимули за създаване на местен производствен капацитет за доставка първо в страната, а след това и за износ, за да се отговори на прогнозирания висок ръст на търсенето на системи за съхранение на енергия в целия ЕС.

Очаква се инвеститорите да създадат мащабни местни производствени мощности. Изграждането на съоръжения от такъв тип и мащаб има сериозен потенциал да генерира преки и непреки ползи за заетостта в региона. Такива съоръжения могат да действат като котвени инвеститори за останалата част от региона и да генерират преки и непреки ползи за заетостта. Създаването на капацитет за производство и/или рециклиране на батерии изисква умения, тясно свързани с уменията на най-пряко засегнатите от прехода работници.

Подкрепата по схемата ще се предоставя на база открита и конкурентна процедура. Мерките по настоящата схема допълват и надграждат планираните дейности, които се извършват с финансиране от Плана за възстановяване и устойчивост на България.

- Създаване на индустриални паркове за чисти технологии (с нулеви емисии) в трите области

Подкрепа за разширяване или създаване на индустриални паркове, съсредоточени върху решения в областта на чистите технологии, които ще са лицето на преустройството на региона. Ще се предоставя и насърчава подкрепа за специализация в подсектори с най-голям местен потенциал,

За област Стара Загора - например мехатроника, химикали, производство на електрическо оборудване, чисти технологии и съхранение на енергия.

За област Перник – например металообработка, каучук и устойчиво използване на пластмаси, производство на хранителни продукти и напитки, производство на електрическо оборудване и технологии за чиста енергия.

За област Кюстендил – например земеделие и производство на хранителни продукти и напитки, лека промишленост, туризъм и чиста енергия.

Подкрепата ще бъде насочена към големи предприятия (за района на Стара Загора), МСП и стартиращи предприятия. Предвидените допустими разходи включват

създаването на вътрешна техническа инфраструктура за подкрепа на бизнеса и предприемачеството, както и на социални и административни съоръжения. По-специално, подкрепата може да бъде насочена към съоръжения за местно производство и съхранение на електроенергия (паркове с нулеви емисии), центрове за създаване на мрежи, бизнес инкубатори, цифровизация; изпълнение на научно-изследователска и развойна дейност, иновации и трансфер на технологии, лаборатории за изпитване и тестове, свързани с дейността на предприятията.

Конкретните реализации на тази мярка могат да включват създаването на нов индустриален парк в комплекс "Марица Изток", подкрепа за развитието на съществуващи индустриални паркове в близост до Стара Загора и/или превръщането на парцела на летище Стара Загора в логистичен и индустриален парк с нулеви емисии и свързване с районите на Раднево и Гълъбово, където е разположена по-голямата част от енергийната инфраструктура.

Конкретната реализация на тази мярка може да включва създаването на нов индустриален парк, подкрепа за развитието на съществуващи индустриални зони в близост до Кюстендил и Бобов дол.

В съответствие с ТПСП за районите на Перник и Кюстендил е идентифицирана необходимостта от по-добри вътрешни регионални връзки и подкрепа на дейности за нисковъглеродна местна транспортна свързаност. Понастоящем транспортната инфраструктура на двете области е ориентирана към централните северни транспортни коридори на София и Южна Гърция. Това ще бъде допълнително уточнена след изготвянето на интегриран генерален план за целия регион.

В специфичния пространствен контекст на област Кюстендил най-важните транспортни връзки, които трябва да бъдат подкрепени, са тези между основните икономически и най-големите демографски центрове: общините Кюстендил, Дупница и Бобов дол - последната ще бъде засегната най-вече от процеса на преход. По отношение на област Перник са идентифицирани нужди за подкрепа на транспортните връзки в границите на община Перник, където ще се развиват повечето от новите обекти и дейности. Други важни връзки са тези между Перник и общини с голямо население като Радомир и Брезник. Връзките със съседната област Кюстендил и София ще бъдат подкрепени в рамките на стълб 2 и 3 на ФСП. Ще бъде осигурена синергия и допълняемост с други мерки за устойчива мобилност, финансирани от Приоритет 1 и Приоритет 2 на ПРП 2021-2027 г. и ПВУ.

- Инвестиции във фотоволтаични паркове със съоръжения за съхранение на енергия и/или за производство на зелен водород и свързваща инфраструктура в трите региона

Тази мярка ще подпомогне декарбонизацията на енергийния сектор, за да стане той по-екологичен производител. Подкрепата ще бъде насочена и към използването на водорода като средство за съхранение на енергия, топлинен и/или химически агент. Това включва производство и изграждане на водородни електрически клетки, хидролизатори за водород за обществено отопление, транспорт и друго водородно оборудване, необходимо за преминаването към водорода като енергиен източник в съответствие със стратегията на ЕС за водород за неутрална по отношение на климата Европа.. Интегрирани проекти за производство и използване на чист водород ще бъдат приоритизирани. Проектите, които са получили "печат за високи постижения" по програма "Хоризонт Европа", също ще бъдат приоритетни по тази схема за

подпомагане. Схемата ще е отворена и към големи предприятия (за област Стара Загора).

Целта е да се използват уникални активи по отношение на консолидираната собственост върху големи площи, подходящи за инсталации за слънчева енергия и за производство и използване на зелен водород. По отношение на зеления водород подкрепата ще бъде насочена към технологии и механизми за производство, съхранение и доставка на водород

Очаква се въздействието върху заетостта да обхване както етапа на строителство, така и етапа на поддръжка, както и да обучи работници за проекти за ВЕИ, съхранение на енергия и водород в други райони на региона и страната. Тази мярка допълва мярката за рекултивация на въглищните мини като фотоволтаичните системи ще бъдат инсталирани приоритетно върху рекултивирани терени. Допълва също така и мерките за насърчаване на ВЕИ и създаване на пътна карта за водорода, както е предвидено в други фондове на ЕС, които ще подпомогнат декарбонизацията на някои индустрии, използващи изкопаеми горива.

Схемата ще е отворена и за големи предприятия, в съответствие с нормативна уредба на ЕС (Регламента за ФСП, Насоки за регионална държавна помощ, Договора за функционирането на Европейския Съюз, Общ Регламент 2021/1060).

- Подкрепа за МСП, фокусирани върху научноизследователската и развойната дейност, проектирането и монтажа на фотоволтаични панели в област Перник

Целта е да се подпомогне производството на фотоволтаични системи, които ще подпомогнат създаването на работни места и БДС, както и енергийния преход в региона, като се използва вече съществуващият инженерен опит и се разработят соларни системи за централно отопление като комбинирани системи за тригенерация на електрическа енергия, топлина и студ, за да се сведе до минимум отрицателното въздействие на изгарянето на въглища и да започне преобразуването на местната ТЕЦ на Перник, която има най-голяма гъстота на клиентите на централните отоплителни системи в България и същевременно е най-старото съоръжение.

- Производство и разпределение на биогаз , вкл. подкрепа за МСП, насочени към инсталации за биогаз (биогаз) в трите области

Целта е да се подпомогне производството на биогаз (биогаз), което ще подпомогне създаването на работни места и БДС, както и енергийния преход в региона чрез използване на вече съществуващия инженерен опит. Биогазът ще отговаря на критериите за устойчивост, определени в Директива (ЕО) 2018/2001 за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници. Изпълнението на критериите за устойчивост подлежи на доказване от страна на кандидатите по схемата за подпомагане.

Биогазът се използва като алтернативно гориво с ниски емисии, на базата на органични остатъци - за промишлени цели. Схемата ще подпомогне намаляването на емисиите на парникови газове. От обхвата са изключени дейности за управление на селскостопански остатъци и/или селскостопански отпадъци.

- Подкрепа за производство на енергия от вятърни турбини

Производството на енергия от вятърни турбини ще се използва като алтернативна енергия с ниски емисии и като източник на работни места. Схемата ще подпомогне

намаляването на емисиите на парникови газове и ще допринесе за декарбонизацията на местната икономика и ще е отворена и за големи предприятия.

- Подкрепа за научни изследвания и иновации, вкл. инфраструктура и оборудване, разработване и внедряване на иновативни технологии с ниски емисии на CO₂ в трите области

Инвестициите в научно-изследователска дейност и в иновативни технологии, често се разглеждат като предпоставка за икономически растеж. Ето защо е необходимо да се повиши нивото на научно-изследователската и развойна дейност, особено в областта на производствените технологии с ниски емисии на CO₂ и отраслите с потенциал за растеж и диверсификация. Освен това, за да може областната икономика да постигне неутралност по отношение на климата, следва да се насърчават предприятията, които работят с технологии с ниски емисии на CO₂, както и сътрудничеството в научно-изследователската дейност между бизнеса и научноизследователските организации.

Тази мярка включва подкрепа за сътрудничеството между академичните среди и бизнеса, включително чрез иновативни технологични центрове, които ще осигурят благоприятна среда за привличане на изследователи и кариерно развитие, както и първокласна инфраструктура за укрепване и надграждане на експертния опит и способностите за разработване на висококачествени научни резултати и превръщането им в иновативни продукти, системи и услуги. Реализацията на планираните мерки предоставят целенасочена подкрепа за развитието на научноизследователската и развойната дейност в новосъздадени предприятия и за подпомагане на пазарната реализация на техните изследвания, включително чрез регистрация на интелектуална собственост и развитие на екосистема (насърчаване на предприемачеството, консултантски услуги и бизнес инкубатори). Мярката ще подкрепя и научноизследователските и развойните дейности в МСП, а за област Стара Загора – и в големи предприятия, свързани с тяхната продуктова специализация по отношение на кръговата и неутралната по отношение на климата икономика.

Дейностите включват още подкрепа за местните предприятия с цел адаптиране към техните нужди и ниво на развитие чрез закупуване на ново оборудване и осигуряване на специализирано обучение на персонала, както и за нематериални активи; мерки за енергийна ефективност; както и подкрепа за цифровизацията на предприятията.

- Схема за подпомагане на изграждането на инсталации, сглобяване и рециклиране на ВЕИ и нови мощности за производство на енергия в област Кюстендил

Целта е да се привлекат инвеститори - МСП в областта на производството, да се осигури алтернативна заетост и да се гарантира енергийният преход на България. Очаква се инвеститорите да създадат местни производствени мощности. Такива съоръжения могат да действат като привличащи други инвеститори за останалата част от региона и да генерират както преки, така и непреки ползи за заетостта. Очаква се те да изискват умения, тясно свързани с уменията на най-пряко засегнатите от прехода работници. Подкрепата ще се предоставя на открита и конкурентна основа. Тя може да включва както подкрепа за оперативни, така и за капиталови разходи. Те ще създадат МСП за НИРД, проектиране и инсталиране на геотермална енергия и други видове енергия, включително зарядни станции за водород и съхранение на енергия на базата на необходимата инфраструктура за водород.

- Подкрепа за използването на геотермална енергия за търговски цели и за централно отопление в област Кюстендил

Регионът на Кюстендил разполага със значителни геотермални запаси.

Целта на тази мярка е да се разшири използването на този местен ресурс за други потенциални предприятия, като например промишлено производство, отопление, селско стопанство и производство на енергия, развитие на балнеолечение и туризъм, за да се катализират възможностите за достъпно и нискоемисионно производство и да се намали търсенето на електроенергия от местната икономика. Тази мярка е допълнение към инвестициите и реформите в ПВУ, свързани с провеждането на геотермални проучвания в цялата страна и изпълнението на пилотни проекти за геотермална енергия.

Демаркация и допълняемост с други програми/фондове:

Дейностите в **Направление на политиката за справедлив преход 1: Икономически преход, базиран на устойчиви енергийни решения чрез диверсификация и нови възможности за развитие** за развитие на индустриални паркове ще допълват инвестициите по НПВУ, където е планирана подкрепа на довеждаща инфраструктура извън промишлените паркове и зони (пътища, електричество, вода и канализация) и частично в тях (едни и същи видове инвестиции), за да се осигури свързаност. Демаркацията на инвестициите в индустриални паркове и зони в рамките на ПРР 2021-2027 г. с финансиране от ЕФРР и ФСП ще бъде проектен принцип.

НПВУ допълва ФСП в подкрепата за изграждането на ВЕИ (фотоволтаични панели) и инсталации за съхранение на енергия (т.е. батерии), за да отговори на нуждите на енергийния преход и съответното преминаване към ВЕИ. Инвестициите в НПВУ са широкомащабни, докато ТПСР се фокусират върху пилотно използване на ВЕИ и подкрепа за сектора на чистата енергия и развитието на неговата верига на стойността в засегнатите територии. Следователно наличното финансиране от ФСП ще допълни усилията на ПВУ, за да се сведе до минимум пропуските за постигане на целта за ВЕИ. Освен това има ясно разграничение на допустимостта на разходите. По отношение на ВЕИ и батерии, МВУ ще финансира само разходите за батерии в комбинирани проекти на ВЕИ и батерии. Финансирането от ФСП е предвидено за фотоволтаични паркове, спомагателна инфраструктура и съхранение. Само малки демонстрационни проекти ще бъдат финансирани по ПВУ, докато от ФСП ще бъдат допустими по-мащабни проекти и ще се дава приоритет на интегрирани проекти (производство и използване).

По отношение на идентифицираните мерки за регионална транспортна свързаност, в рамките на Приоритет 1 и Приоритет 2 на ПРР с ЕФРР ще бъде финансирана пътна инфраструктура за пътища извън мрежата TEN-T, вкл. свързаност на потенциални индустриални паркове с главната пътна мрежа на България.

- **Фонд за иновации**

Целта на Фонда за иновации е да даде възможност за търговска демонстрация на иновативни технологии с ниски въглеродни емисии, целящи да предоставят на промишления пазар решения за декарбонизиране на Европа и подпомагане на нейния преход към неутралност по отношение на климата. Ще бъде постигната пряка допълняемост, тъй като фондът подкрепя инвестиции в иновативни нисковъглеродни технологии и процеси в енергоемки индустрии, включително продукти, заместващи

въглеродно интензивни индустрии; иновативно производство на възобновяема енергия, съхранение на енергия. Фондът за иновации подкрепя изключително иновативни технологии и големи водещи проекти, които могат да доведат до значително намаляване на емисиите. Фондът подкрепя напълно разработени междусекторни проекти за иновативни нисковъглеродни решения в множество сектори (включително индустриална симбиоза).

Ще бъде постигната пряка допълняемост, тъй като фондът подкрепя инвестиции в улавяне и използване на въглерод (CCU) и изграждане и експлоатация на улавяне и съхранение на въглерод (CCS). Те се считат за ключови технологии, създаващи потенциална възможност за прехода от въглища, тъй като се очаква значителен дял от базирания на въглища енергиен капацитет да бъде поддържан от CCS/CCU технология от 2026 г. нататък.

- **Програма „Хоризонт Европа“ 2021-2027**

Със своя фокус върху научноизследователската и развойна дейност Програма „Хоризонт Европа“ 2021-2027 има висок потенциал за синергия с мерки, включващи наука и решения за климата, енергийни доставки, системи, мрежи и съхранение на енергия, сгради и промишлени съоръжения в енергиен преход, общности и градове, чисти, безопасни и с достъпен транспорт и интелигентна мобилност.

В случай на дублиране ще се приложи секторно разграничаване, като ТПСР се фокусират върху идентифицираните сектори с висок потенциал на трите въгледобивни района, а „Хоризонт Европа“ предоставя подкрепа за други сектори в районите. В случай че във въглищните региони са идентифицирани инвестиционни възможности, които ще надхвърлят финансирането от ФСП, „Хоризонт Европа“ може да предостави допълнително допълващо финансиране към ФСП.

- **Програма LIFE 2021-2027**

LIFE съфинансира проекти в сектора на околната среда, особено в областта на кръговата икономика, включително възстановяване на ресурси от управление на отпадъци, вода, въздух, шум, почва и химикали, както и управление на околната среда. Програма LIFE би могла да допълни дейностите за кръгова икономика, предвидени в ТПСР, като предостави допълнително безвъзмездно финансиране към това, предоставено от ФСП.

2. Мерки, насочени към социален преход, базиран на квалифицирана заетост, предприемачество и социални услуги в области Стара Загора, Пеник и Кюстендил

Преходът към нисковъглеродна икономика ще промени съществуващата динамика на пазара на труда: някои работни позиции ще станат ненужни и ще изчезнат, други професии ще изискват преквалификация и повишаване на квалификацията, за да станат по-екологични, ще бъдат създадени нови работни места в нововъзникващите сектори. Вследствие на това, в случай, че не бъдат въведени адекватни мерки за развитие на уменията, за да се подготви работната сила за тази промяна в заетостта и в уменията, безработицата може да нарасне, уволнените работещи могат да станат обект на загуба на доходи и може да се засили емиграцията. Областите следва да преквалифицират и да повишат уменията на съществуващата работна сила, за да отговорят на изискванията на зелената и цифровата икономика. Те също така следва да улеснят прехода на пазара на труда към професии в сектори с висок потенциал за растеж и професии, свързани със зеления преход, чрез субсидирана заетост, стажове и обучение на работното място.

- Картографиране на нуждите и възможностите от квалификация и преквалификация на работниците в засегнатите региони.

Дейностите включват картографиране на компетенциите и квалификациите на работната сила в засегнатите региони, както и идентифициране на конкретните нужди от повишаване на квалификацията и уменията. В резултат от това ще бъдат определени конкретните направления за обучения, придобиване на нови умения на работниците, подкрепа за професионално обучение и обучение на обучители.

При подготовката ще се използват не само данни от предприятията, които ще бъдат реструктурирани, а и макро-прогнозите за развитието на пазара на труда на национално ниво, както и данни от ежегодното проучване потребностите на работодателите от работна сила и заявените в бюрата по труда свободни работни места по области.

Тази дейност ще се реализира на два етапа:

1. Фаза на подготовка

Министерството на енергетиката е започнало процеса на институционализиране на дейността. Предстои създаването на работна платформа с тясното участие на синдикатите, бизнеса и ключови местни заинтересовани страни. Това ще подготви концепцията и основата за втория етап.

2. Фаза на изпълнение

Тази фаза включва работа на терен за картографиране на уменията и потенциал за развитие на работниците. За тази фаза ще се използва финансиране от ФСП.

Дейността може да се осъществи със съдействието на Института за устойчив преход и развитие - създаден с решение на Министерския съвет през 2021 г., който включва голям брой представители, като публични и местни власти, социални партньори, индустрия, академични среди, неправителствени организации .

Създаването на междурегионални центрове за професионално обучение и обучение за преквалификация и повишаване на квалификацията ще се базира на резултатите от картографирането на уменията.

Резултатите ще отразяват регионалните специфики и предложените мерки ще бъдат съобразени с конкретните нужди и потенциал на съответната област област.

- Повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците и търсещите работа;

Дейностите включват целенасочени мерки за улесняване на прехода за съществуващата работна сила към професии в секторите с висок потенциал за растеж и работни места, свързани със зеления преход чрез субсидирана заетост, стажове и обучение на работното място

Мерките включват обучения, ориентирани към търсенето (включително на работното място) за дейности в секторите с висок потенциал за растеж и професии, свързани със зеления преход; повишаване на техническата квалификация, насочено към засегнатите индустрии: предоставяне на възможности за учене през целия живот на работещите в компаниите/институциите, които имат желание да се адаптират към новите технологични промени/въглеродно-неутрално производство; цифрови/ИКТ компетенции: разширяване на предлагането на обучения за придобиване на цифрови умения и ИКТ

- Подкрепа на организации за професионално образование и обучение, кариерна ориентация и квалификация

Дейностите ще бъдат насочени към подобряване възможностите на организациите за ПОО, които в сътрудничество с бизнеса, работодатели, органи за кариерна ориентация, ще трябва да осигурят прехода към работна заетост на служителите към професии в секторите с висок потенциал за растеж и работни места. Основен фокус са работници от засегнатите въглищни региони с цел осигуряване на нови възможности за преквалификация и преориентиране.

Предвижда се създаването на междурегионални центрове за професионално обучение и образование, бъдат фокусирани върху работата с миньори и хора, които идват от ТЕЦ-овете. Специални мерки и фокус може да се предвидят за групите в неравностойно положение и за младежите. Идентифицирана е възможност за създаване на център, посветен на процеса на рекултивация и други дейности за преход

Дейностите ще бъдат базирани на картографиране на компетенциите на квалификацията, предвиждане на умения, придобиване на нови умения, подобряване на качеството на образованието и квалификацията, подкрепа за бъдещи умения, подкрепа за професионално обучение, обучение на обучители. По отношение на активното подпомагане на търсещите работа лица мерките могат да включват кариерно консултиране и услуги за подпомагане на намирането на работа.

Демаркация и допълняемост

- **Програма „Образование“ - ПО 2021-2027**

Програма „Образование“ предвижда мерки за въвеждане на гъвкави модулни учебни планове и програми по професии с цел отчитане на реалните нужди на пазара на труда и въвеждане на гъвкави пътища за реинтеграция в професионално образование или обучение съвместно с работодателите, включително чрез задочно, вечерно и дистанционно обучение.

ТПСП подпомагат качеството на образованието и неговата адекватност на пазара на труда в засегнатите територии. Такава подкрепа е обвързана с нуждите от развитие на прехода (вкл. активно участие на заинтересованите страни – напр. партньорства със синдикати, НПО, изследователски организации). Това включва: извършване на дейности в областта на предвиждането на уменията, картографиране на компетенциите за нуждите от обучение на засегнатите уязвими групи във връзка с въвеждането на нови технологии и разработки на предприятия, което позволява икономическа диверсификация и преход към нисковъглеродна икономика, докато програма „Образование“ подкрепя мерки за въздействието на образованието върху пазара на труда на национално ниво. Програма „Образование“ може да допълни ФСП с финансиране от безвъзмездни средства и финансови инструменти.

- **Програма „Развитие на човешките ресурси“ - ПРЧР 2021-2027**

ПРЧР има за цел подобряване на достъпа до мерки за заетост и за активиране на всички търсещи работа, по-специално младежи чрез прилагане на гаранция за младежта, дълготрайно безработни и групи в неравностойно положение на пазара на труда и неактивни хора, насърчавайки самостоятелната заетост и социалната икономика.

Като се има предвид сходството във вида на мерките по ПРЧР и ФСП, разграничението между инструментите ще се извърши на ниво отделен участник или отделен проект/бенефициент. ПРЧР следва да допълва инвестициите по ФСП чрез хоризонтални мерки, които ще бъдат достъпни и за други предприятия и физически лица, извън засегнатите от зеления преход.

3. Мерки, насочени към климачен преход, базиран на енергийна ефективност и климатично-устойчива инфраструктура:

- Енергийна ефективност в сграден фонд, вкл. за целите за намаляване на енергийната бедност.

С оглед постигане целите за неутралност по отношение на климата и с цел преодоляване на проблема с енергийната бедност подкрепа ще се предоставя и за изпълнение на интегрирани мерки за енергийна ефективност на сградния фонд. Подобряването на енергийните характеристики и намаляването на потреблението са пряко свързани с намаляване сметките за енергия на потребителите.. В тази връзка подкрепа ще се предоставя за енергийно обновяване на сградния фонд, внедряване на възобновяеми източници на енергия и зелен водород в съществуващи сгради, съхранение на енергия, инсталации за отопление и климатизация, зарядни станции за електрически автомобили, дигитализация.

Основен фокус на мерките е борбата с енергийната бедност чрез разрешаване на проблема с ниската енергийна ефективност на сградите. В тази връзка приоритет при предоставяне на подкрепата ще се дават на проекти, включващи мерки за енергийния преход на групите в неравностойно положение (домакинства с ниски доходи, тези, които живеят в енергийно неефективни жилища) към възобновяеми енергийни източници и енергийно ефективни жилища.

Демаркация и допълняемост

Нуждите от обновяване и мерки за енергийна ефективност (ЕЕ) в сграден фонд в България са много по-високи от наличните ресурси. В същото време Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) е отговорно за Програмата за енергийна ефективност в сграден фонд по НПВУ като разграничението между мерките по НПВУ и ПРР ще бъде осигурено на проектна основа. Освен това в рамките на НПВУ не е предвидена подкрепа за еднофамилни сгради. Инвестициите за енергийна ефективност по ФСП ще бъдат приоритетно насочени към постигане на целите за намаляване на енергийна бедност като за целите на подбора на проекти ще се използва национално одобрената дефиниция за енергийна бедност.

The main target groups - point (d)(iii) of Article 22(3) CPR:

Население, МСП, големи предприятия, публични, научно-изследователски и неправителствени институции от областите на подкрепа Перник, Кюстендил и Стара Загора, както и от съседни територии-донори на пътуваща работна сила към целевите предприятия от енергийния сектор; Посетители и гости на подкрепените области; потенциални инвеститори, икономически оператори и МСП;

Министерство на енергетиката - определено като отговорно ведомство за изпълнение на необходимите дейности, свързани с изготвянето на териториални планове за справедлив преход във връзка с реализацията на инвестициите от Механизма за справедлив преход. **(Решение № 211 на МС от 26 март 2020 г.)**

Министерство на регионалното развитие и благоустройството - определено за отговорно ведомство за осигуряване изпълнение на териториалните планове за справедлив преход чрез ФСП по „Програмата за развитие на регионите“ (2021-2027 г.). **(Решение № 634 на МС от 8 септември 2020 г.)**

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Мерките са насочени към засегнатите страни и уязвимите групи, чрез предоставяне на основни услуги, като в процеса на подбор проектите ще получат предимство чрез по-високо ранкиране на специфични критерии, за гарантиране на удовлетвореност на най-нуждаещите се лица.

Всички мерки и дейности по Приоритет 3 допринасят за гарантиране на равенството, приобщаването и недискриминацията, като повечето от тях пряко.

Задължителна мярка за всички изброени по-горе видове интервенции ще бъде осигуряването на достъпна физическа среда за хората с увреждания в съответствие с изискванията на националното законодателство и в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).

Всички инвестиции ще бъдат формулирани след анализ на пропуските и резултатите от картографирането на инфраструктурата, услугите и нуждите и ще са насочени към качествено, приобщаващо и предотвратяващо всички форми на сегрегация образование (на всички нива), жилища на достъпни цени, заетост, здравеопазване, социални и дългосрочни грижи, основни несегрегирани услуги за всички части на обществото (особено маргинализирани групи, в т.ч. роми). Всички инвестиции в дългосрочни социални грижи ще бъдат в съответствие с изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (включително Общ коментар 5 и заключителните бележки на Комисията по Конвенцията за правата на хората с увреждания), съответната политика на ЕС и правните рамки за спазване на задълженията за правата на човека, по-специално Хартата на основните права, и в спазване на стратегията за деинституционализация.

В случай на мерки за устойчива градска мобилност, които предвиждат доставка на превозни средства или интервенции по спирки и гари, ще се изисква да се вземат под внимание нуждите на хората с увреждания (например звуково означаване на спирките и превозните средства, нископодови превозни средства и т.н.).

При оформяне на инструментите за подпомагане на енергийна ефективност и обновяване на жилищните сгради, ще се осигури преференциално третиране на семейства и лица с ниски доходи, като ще се определя по-висок дял на безвъзмездното финансиране за такива лица/домакинства, в случай на комбинирана подкрепа.

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

В Приложение Г към доклада на България за Европейския семестър за 2020 г. са посочени два региона, които са най-засегнати от прехода към неутрална по отношение на климата икономика - Стара Загора и Кюстендил. Освен това ЕК е включила и област Перник, като признава, че тези три области са потенциално най-уязвими от прехода, тъй като са ключови зони на концентрация на местния въгледобив и производството на енергия от въглища, както и на свързаната с тези дейности икономическа структура. Следователно, специфичните целеви територии за изпълнение на Приоритет 3 са областите (региони на ниво NUTS 3) Стара Загора, Кюстендил и Перник, чрез изготвени за целта и в съответствие с член 22, параграф 3, буква г), точка v) от POP Териториални планове за справедлив преход (други териториални инструменти).

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Текстово поле [2 000]

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

При изпълнение на мерките по териториалните планове за справедлив преход за най-засегнати територии се предвижда използване на финансови инструменти за дългосрочни заеми и/или гаранции при благоприятни условия за финансиране на планираните мерки/дейности, които ще стимулират реализирането на приходогенериращи и жизнеспособни инвестиции. Подкрепа чрез финансови инструменти ще се предоставя включително в комбинация с безвъзмездна финансова помощ в една операция като техническа подкрепа за подготовка на инвестицията и/или инвестиционен грант и/или капиталови отстъпки.

- Създаване на индустриални паркове за чисти технологии (с нулеви емисии) в трите региона;
- Създаване на мощности за производство и/или рециклиране на батерии в област Стара Загора;
- Инвестиции във фотоволтаични паркове със съоръжения за съхранение на енергия и/или за производство на зелен водород и свързваща инфраструктура в трите региона;
- Подкрепа за МСП, фокусирани върху научноизследователската и развойната дейност, проектирането и монтажа на фотоволтаични панели в област Перник;
- Производство и разпределение на биометан и производство на енергия от вятърни турбини, вкл. подкрепа за МСП, насочени към инсталации за биогаз (биометан) в трите региона;
- Енергийна ефективност в сграден фонд, с фокус преодоляване на енергийната бедност.

Фондът на фондовете, управляван от Фонд Мениджър на финансовите инструменти в България ЕАД, е структурата на национално ниво, която ще продължи да бъде отговорен орган за структурирането и управлението на финансови инструменти, през програмния период 2021 - 2027

Текстово поле [1 000]

2.1.3.1.2. **Indicators**

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Таблица 1: Показатели за крайния продукт

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория региони	Идентификационен код [5]	Показател [255]	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCO 02	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	Брой предприятия	10	150
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCO 03	Предприятия, получаващи подкрепа чрез финансови инструменти	Брой предприятия	10	100

	върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение							
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 05	Нови предприятия, получаващи подкрепа	Брой предприятия	3	35
	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия,	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 07	Научноизследователски организации, участващи в съвместни проекти за научни изследвания	Брой научноизследователски организации	3	15

	заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение							
	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCO 10	Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации	Брой предприятия	5	25
	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се	ФСП	Региони в преход	RCO 18	Жилища с подобрени енергийни характеристики	брой жилища	181	3 611

	справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение		По-слабо развити региони					
	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 19	Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики	брой сгради	12 967	259 342

3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 20	Новопостроени или подобрени мрежови линии за централно отопление и охлаждане	Метри	0	В процес на разработване
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 22	Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (от които: електроенергия, топлинна енергия)	Произведен капацитет (MW)	0	В процес на разработване

	основа на Парижкото споразумение							
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 38	Площ на рехабилитираната земя, за която се отпуска подкрепа	Хектари	65	750
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично	ФСП	Региони в По-слабо развити региони	RCO 104	Брой на агрегатите за високоефективно комбинирано производство на енергия	Брой	0	В процес на разработване

	неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение							
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Таблица 2: Показатели за резултата

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория региони	Идентификационен код [5]	Показател [255]	Мерна единица	Базова или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните [200]	Коментар и [200]
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCR 01	Създадени работни места в подкрепяните структури	Брой	0	2020	13 950	НСИ Агенция по заетостта	
3	Предоставяне на възможност	ФСП	Региони в преход	RCR03	Малки и средни предприятия	Брой	0	2020	48	НСИ Областна	

	на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействиет о върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение		По-слабо развити региони		(МСП), въвеждащи иновация в продукт или процес					комисия за СП	
	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействиет о върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCR 26	Годишно потребление на първична енергия (от които: жилища, обществени сгради, предприятия, други)	MWh/г.	148 643	2021	66 477	ИСУН	

	климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение										
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействиет о върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCR 29	Очаквани емисии на парникови газове	CO2 тона еквивале нт на емисии годишно	32 149	2021	15 451	ИСУН	

3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCR31	Обща произведе на енергия от възобновяеми източници (от които: електроенергия, топлинна енергия	MWh/год и шно	0	2020	20 000 367	НСИ	
3	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	RCR 52	Рехабилитира на земя, използвана за зелени площи, социално жилищно настаняване, стопанско или друго ползване	Хектари	0	2020	750	НСИ Областна комисия за СП	

целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение											
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.1.3.1.3. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention

Reference: point (d)(viii) of Article 22(3) CPR

Table 4: Dimension 1 - intervention field

Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	020. Стопанска инфраструктура за МСП (включително промишлени паркове и обекти)	43 512 327,29
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	021. Стопанско развитие и интернационализация на МСП, включително производствени инвестиции	43 512 327,29
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	023. Развитие на умения за интелигентна специализация, промишлен преход, предприемачество и приспособимост на предприятията към промените	130 536 981,86
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната	029. Научноизследователски и иновационни процеси, трансфер на технологии и сътрудничество между предприятия,	21 756 163,64

			среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	изследователски центрове и университети с акцент върху нисковъглеродната икономика и устойчивостта и адаптирането към изменението на климата	
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	030. Научноизследователски и иновационни процеси, трансфер на технологии и сътрудничество между предприятия с акцент върху кръговата икономика	21 756 163,64
	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	042. Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	87 024 654,57
	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	045. Обновяване на обществена инфраструктура или мерки за повишаване на енергийната ефективност на обществена структура, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	87 024 654,57
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на	048. Енергия от възобновяеми източници: слънчева енергия	74 592 561,06

			Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение		
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	049. Енергия от възобновяеми източници: биомаса	49 728 374,04
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	052. Други видове енергия от възобновяеми източници (включително геотермална енергия)	149 185 122,12
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	053. Интелигентни енергийни системи (включително интелигентни мрежи и ИКТ системи) и свързаното с тях съхранение	49 728 374,04
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	054. Високоэффективно комбинирано производство на енергия, централни отоплителни и охладителни системи	24 864 187,02

			до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение		
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	073. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени	149 185 122,12
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	139. Мерки за модернизиране и укрепване на институциите на пазара на труда, както и услуги за оценка и предвиждане на потребностите от умения и за гарантиране на навременна и съобразена с нуждите помощ	155 401 168,88
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	146. Подкрепа за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените	155 401 168,88

Таблица 2: Измерение 2 — Форма на финансиране

Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и	01. Безвъзмездни средства	1,181,048,883.45

			климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение		
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	03. Подпомагане чрез финансови инструменти: заем	12,432,093.51
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	04. Подпомагане чрез финансови инструменти: гаранция	12,432,093.51
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	05. Подпомагане чрез финансови инструменти: безвъзмездни средства в рамките на финансов инструмент	37,296,280.53

Таблица 3: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
3	ФСП	Региони в преход По-слабо развити региони	Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните въздействия, заетостта, икономиката и въздействието върху околната среда от прехода към целта на Съюза за климата през 2030 г. и климатично неутрална икономика до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение		1 243 209 351,00

2.2. Priorities for technical assistance

2.2.1. Priority for technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR: 4. Техническа помощ по чл. 36(4)

Reference: point (e) of Article 22(3) CPR

2.2.1.1. Intervention from the Funds

The related types of actions – point (e)(i) of Article 22(3) CPR

В съответствие с член 36 на POP за програмния период 2021-2027 г., България планира да използва техническа помощ за ефективно управление и администриране на подкрепата за регионално развитие.

Техническата помощ от ФСП за изпълнение на функциите на УО на ПРР 2021-2027, трябва да е в съответствие с чл. 36 параграф 4 (а) от Регламент (ЕС) 1060/2021 [POP]. В рамките на тези средства са предвидени средства за възнаграждение на служителите на УО на ПРР, съгласно постигнатите договорености на национално ниво и Споразумението за партньорство.

Предвидените дейности за техническа помощ имат за цел да допринесат за постигане на специфичните цели на програмата и на изпълнение на мерките, залегнали в Териториалните планове за справедлив преход с финансиране от ФСП, както и да осигурят устойчивост на административния капацитет на Управляващия орган, бенефициентите, социалните партньори и организации на гражданското общество, участващи в състава на Комитета за наблюдение на ПРР. Важно е да се отбележи, че съгласно чл. 36, ал. 2 от Регламент 1060/20121, всеки фонд може да предоставя подкрепа за действия за техническа помощ, които са допустими по някой от другите фондове.

УО на ПРР предвижда да подкрепя мерки във всяка една област на интервенция, съгласно Приложение I към POP, като предвижда следния индикативен списък от дейности за подкрепа:

- Обезпечаване на разходи за възнаграждения, допълнително заплащане и осигурителни вноски на служителите в Управляващия орган, в съответствие с регламентите на ЕС и разработените национални правила;

- Обезпечаване функциите и подкрепа на дейността на Регионалните съвети за развитие във връзка с изпълнение на ИТИ подхода; областните комисии по справедлив преход във връзка с изпълнението на ФСП;
  - Осигуряване на средства за настаняване и командировъчни за служителите на Управляващия орган, отговорни за управлението и изпълнението на дейностите по ПРР при пътувания в страната и чужбина, във връзка с дейностите по програмата;
- Подготовка, организиране и провеждане на специализирани обучения, семинари, конференции и работни срещи на служителите в Управляващия орган, бенефициентите, представителите на социалните партньори и организации на гражданското общество, участващи в състава на Комитета за наблюдение на ПРР и Областните съвети по ФСП, в това число разходи за наемане на зали и оборудване, такси за обучители и учебни курсове, подготовка и копиране на материали, писмен и устен превод, както и кетъринг; Идентифицирането на необходимостта от обучения и семинари ще се основава на извършена оценка на нуждите;
- Оптимизация на правила и процедури за намаляване на административната тежест за бенефициентите;
- Подобряване на материално-техническата база, включително и наем, лизинг, покупка и/или застраховане на оборудване, необходимо на служителите на УО;
- Осигуряване на подкрепа за подготовката на проекти на бенефициентите по приоритети 1, 2 и 3;
- Подкрепа на УО за подобряване на механизма за управление и изпълнение на мерките финансирани от ФСП за улесняване на прехода към климатично неутрална икономика. Повишаване на капацитета на заинтересованите страни и местните власти в регионите в справедлив преход за планиране и управление на проекти за енергийна трансформация;
- Информация и комуникация: подобряване на обмена на информация, включително чрез иновативни инструменти и уеб-базирана платформа с цел достигане до по-широк кръг хора и до по-голям брой целеви групи; организиране на информационни събития (конференции, информационни дни, и т.н.), посветени на възможности за финансиране по ПРР, постигнати резултати от реализацията на програмата, предстоящи събития и процедури за кандидатстване; прилагане на мерки за подобряване на видимостта на подкрепата от ЕСИФ, в т.ч. мерки за публичност, изпълнявани от регионалните съвети за развитие;
- Мерки за подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол, вкл. чрез наемане на външни изпълнители, подпомагащи дейността на УО на ПРР 2021-2027, например:
  - Дейности, изпълнявани от УО, свързани с мониторинг на изпълнението на проектите за програмен период 2021 – 2027 г., вкл. наемане на външни изпълнители за подпомагане на дейността на УО за извършване на проверки на място и свързаните с тях отчети, вътрешни системи за контрол и др.;
  - Дейности, свързани с приключването на програмен период 2014-2020 г.
  - Дейности на УО, насочени към подобряване на контрола, одита и юридическите и представителните услуги; дейности по оценка на административния процес; дейности за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на ЕС за периода

2021-2027 г., включително наемане на външна специализирана експертиза за подпомагане на дейността на УО при извършване на тези дейности;

-
- Разработване и актуализиране на стратегически документи, свързани с изпълнението на ПРР 2021-2027 г и с подготовка на следваща програма след 2027 г.;
- Логистично осигуряване на координацията, управлението и изпълнението на ПРР 2021-2027 г.
- Обезпечаване функционирането на Комитета за наблюдение по ПРР 2021-2027 г.
- Оценки и проучвания, събиране на данни - оценки на ефективността и ефикасността на изпълнение на програмата, включително събиране на данни; извършване на проучвания, анализи, включително за нуждите на подготовката за програмния период след 2027 г.; оценка на функционирането на партньорството по програмата въпросници за получаване на обратна връзка от бенефициентите.
  - Анализи и оценки на изпълнението на Интегрираните териториални стратегии за регионите от ниво 2
  - Анализ на изпълнението на интегрирания териториален подход
  - Средносрочна оценка на ПРР 2021-2027 г.
  - Оценка на въздействието на ПРР 2021-2027 г.
  - Предварителна и екологична оценка за периода 2028-2034 г.
  - Специални (ad-hoc) оценки, анализи и проучвания (в случай на необходимост);

The main target groups - point (d)(iii) of Article 22(3) CPR:

Основните целеви групи са служителите на Управляващия орган на ПРР, потенциалните бенефициенти и техните партньори, териториалните органи, членовете на Комитета за наблюдение на ПРР, външни експерти и организации, подпомагащи подготовката, изпълнението, мониторинга и контрола на ПРР. Мерки по линия на техническа помощ са планирани и в подкрепа на широката общественост, с оглед постигане на прозрачност и публичност на изпълнението на програмата.

2.2.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 2: Output indicators

Фонд	Категория регион	Идентификатор	Indicator	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
5	Региони в преход		Информационни събития за популяризиране на програмата	Бр.	6	12

	По-слабо развити райони					
5	Региони в преход По-слабо развити райони		Извършени оценки на програмата	Бр.	1	4
5	Региони в преход По-слабо развити райони		Извършени анализи на ИТСП и изпълнението на подхода ИТИ	Бр.	0	7
5	Региони в преход По-слабо развити райони		Осигурени заплати за служители на пълен работен ден	Бр.		157
5	Региони в преход По-слабо развити райони		Извършени проверки на място	Бр.	155	280

2.2.1.3. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention

Reference point (e)(iv) of Article 22(3) CPR

Table 4: Dimension 1 - intervention field

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
5	ФСП	Региони в преход По-слабо развити райони	179 Информация и комуникация	3 000 000
5	ФСП	Региони в преход По-слабо развити райони	180 Подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол	43 800 000
5	ФСП	Региони в преход По-слабо развити райони	181 Оценка и проучвания, събиране на данни	5 000 000

Table 7: Dimension 6 – ESF+ secondary themes

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
-----------	------	------------------	-----	---------------

Table 8: Dimension 7 – ESF+*, ERDF, Cohesion Fund and JTF gender equality dimension

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)

* In principle, 40 % for the ESF+ contributes to gender tracking, 100 % is applicable when Member State chooses to use Article 6 ESF+ Regulation as well as programme specific actions in gender equality.

Table 4 — Indicative breakdown of the programmed funds (EU) by type of intervention for EMFAF

Priority No	Specific objective	Type of intervention	Code	Amount (EUR)

Table 10: Financial appropriations by year

Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Общо
							Financial appropriation without flexibility amount	Flexibility amount	Financial appropriation without flexibility amount	Flexibility amount	
ЕФРР*	Преход	0,00	37 175 237,00	36 536 385,00	36 828 215,00	38 064 359,00	16 053 658,00	16 053 658,00	16 744 244,00	16 744 244,00	214 200 000,00
ЕФРР*	По-слабо развити региони	0,00	227 958 536,00	226 829 658,00	224 551 870,00	231 996 996,00	96 673 527,00	96 673 527,00	101 092 943,00	101 092 943,00	1 306 870 000,00
Общо ЕФРР		0,00	265 133 773,00	263 366 043,00	261 380 085,00	270 061 355,00	112 727 185,00	112 727 185,00	117 837 187,00	117 837 187,00	1 521 070 000,00
ФСП* - Ресурси от ФСП съгласно член 3		0,00	96 869 346,00	98 425 357,00	100 012 489,00	101 631 362,00	42 106 923,00	42 106 923,00	42 949 061,00	42 949 062,00	567 050 523,00
ФСП - Ресурси от ФСП съгласно член 4		0,00	361 079 406,00	366 879 422,00							727 958 828,00
ФСП - Ресурси от ФСП съгласно член 7 във връзка с ресурси от ФСП съгласно член 3											
ФСП - Ресурси от ФСП съгласно член 7 във връзка с ресурси от ФСП											

Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Общо
							Financial appropriation without flexibility amount	Flexibility amount	Financial appropriation without flexibility amount	Flexibility amount	
съгласно член 4											
Общо ФСП			457 948 752,00	465 304 779,00	100 012 489,00	101 631 362,00	42 106 923,00	42 106 923,00	42 949 061,00	42 949 062,00	1 295 009 351,00
Общо		0,00	723 082 525,00	728 670 822,00	361 392 574,00	371 692 717,00	154 834 108,00	154 834 108,00	160 786 248,00	160 786 249,00	2 816 079 351,00

* Amounts after the complementary transfer to the JTF.

Table 11: Total financial appropriations by fund and national co-financing

Policy / JTF specific objective number or technical assistance	Приоритет	Основа за изчисляване на подкрепата от Съюза	Фонд	Категория регион*	Union contribution (a)=(g)+(h)	Breakdown of Union contribution		National contribution (b)=(c)+(d)	Indicative breakdown of national contribution		Общо д)=а)+б)	Процент на съфинансиране е)=а)/д)
						Less flexibility amount (g)	Flexibility amount(h)		Публично, буква в)	Частно, буква г)		
5	1	Публичен	ЕФРР	Преход	100 000 000,00	84 688 188,00	15 311 812,00	42 857 143,00	42 857 143,00		142 857 143,00	70,00
5	1	Публичен	ЕФРР	По-слабо развити региони	334 247 902,00	283 666 721,00	50 581 181,00	58 984 924,00	58 984 924,00		393 232 826,00	85,00
5	2	Публичен	ЕФРР	Преход	114 200 000,00	96 713 910,00	17 486 090,00	48 942 858,00	48 942 858,00		163 142 858,00	70,00
5	2	Публичен	ЕФРР	По-слабо развити региони	950 332 098,00	806 519 918,00	143 812 180,00	167 705 668,00	167 705 668,00		1 118 037 766,00	85,00
	3	Публичен	ФСП	Преход	285 938 151	267 157 789	18 780 361	122 544 922	122 544 922		408 483 072,47	
	3	Публичен	ФСП	По-слабо развити региони	957 271 200	894 397 816	62 873 384	168 930 212	168 930 212		1 126 201 412,08	
ТА36	4	Публичен	ФСП	Преход	46 620 000	43 557 985	3 062 015	19 980 000	19 980 000		66 600 000,00	
	4	Публичен	ФСП	По-слабо развити региони	5 180 000	4 839 776	340 224	914 118	914 118		6 094 117,65	
ТА37	5	Публичен	ЕФРР	По-слабо развити региони	22 290 000,00	18 916 891,00	3 373 109,00	3 933 530,00	3 933 530,00		26 223 530,00	85,00
Общо			ЕФРР	Преход	214 200 000,00	181 402 098,00	32 797 902,00	91 800 001,00	91 800 001,00		306 000 001,00	70,00
Общо			ЕФРР	По-слабо развити региони	1 306 870 000,00	1 109 103 530,00	197 766 470,00	230 624 122,00	230 624 122,00		1 537 494 122,00	85,00
Общо			ФСП	Преход	332 558 151	310 715 774	21 842 377	142 524 922	142 524 922	-	475 083 072	70,00
Общо			ФСП	По-слабо развити региони	962 451 200	899 237 592	63 213 608	169 844 329	169 844 329	-	1 132 295 530	85,00
Обща сума					2 816 079 351,00	2 500 458 994,00	315 620 357,00	634 793 374,00	634 793 374,00		3 450 872 725,20	89,50

* For ERDF: less developed transition, more developed, and where applicable, special allocation for outermost and northernly sparsely populated regions. For ESF+, less developed, transition, more developed and, where applicable, additional allocation for outermost regions. For Cohesion Fund: not applicable. For technical assistance, application of categories of region depends on selection of a fund.

** Indicate the total JTF resources, including the complementary support transferred from the ERDF and the ESF+. The table shall not include the amounts in accordance to Article 7 JTF Regulation. In case of technical assistance financed from the JTF, the JTF resources should be split into resources related to Articles 3 and 4 JTF Regulation. For Article 4 JTF Regulation, there is no flexibility amount.

Таблица 4: Измерение 6 — Вторични тематични области по ЕСФ+

Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)

Таблица 5: Измерение 7 — измерение „Равенство между половете“ на ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
					1 243 209 351,00

* По принцип 40 % за ЕСФ + допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ +, както и специфични за програмата действия в областта на равенството между половете.